

1. Gerici ve batıl inançlardan bağımsız, herhangi bir güce ve otoriteye boyun eğmeden dogmalar ve önyargılardan uzak, düşünmeye ve araştırmaya dayalı ortaya çıkmış fikirlerdir.

Verilen tanım, aşağıdaki kavramlardan daha çok hangisine uygundur?

- A) Eleştirel düşünce
- B) Özgür düşünce
- C) Dini düşünce
- D) Skolastik düşünce

2. Madde 25: Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz.

Bilimsel gelişmelerin dayandığı önemli unsurlardan biri olan ve anayasamızda güvence altına alınan durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü
- B) Sanat Özgürlüğü
- C) Düşünce ve Kanaat Özgürlüğü
- D) Bilimsel Çalışma Yapma Özgürlüğü

3.

I. Deney ve gözlem yapmak, insanları bilimsel hayattan koparmaktadır.

II. Evreni anlamak için bilimsel araştırmalar yapılmalıdır.

III. Kilisenin söyledikleri mutlak anlamda doğrudur.

IV. Araştırma sonuçları önyargıdan uzak bir şekilde açıklanmalıdır.

Yukarıda verilenlerden hangileri bilimsel gelişmelere katkı sağlayan özgür düşüncenin özellikleri arasında sayılabilir?

- A) I – II
- B) II – III
- C) II – IV
- D) III – IV

4. Matematik ve astronomi ile ilgilenen Copernicus (Kopernik), çalışmalarını yaparken çeşitli baskı ve eleştirilerle karşı karşıya kalmış; Afroz (dinden çıkarılma) ve engizisyon mahkemelerinin cezaları ile karşılaşmamak için çalışmalarını yıllarca gizli tutmak zorunda kalmıştır.

Paragrafta verilen bilgilerden aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Kopernik'in bilimsel özgürlüğü engellenmiştir.
- B) Özgür düşünce ortamı kısıtlanmıştır.
- C) Engizisyon mahkemeleri, bilimsel gelişmeleri geciktirmiştir.
- D) Çeşitli baskılar karşısında Kopernik çalışmalarını devam ettirmemiştir.

5. Düşüncelerin özgür bir şekilde ifade edilemediği zamanlarda bilimsel gelişmeler yavaşlamış, bilim insanlarının hayatları da zorlaşmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen ifadeye örnek gösterilemez?

- A) Antik Çağ'ın önemli matematikçilerinden Pisagor'un, baskılardan kaçarak İtalya'ya gelmesi.
- B) Galileo'nun, yazdığı kitaptan ve fikirlerinden dolayı idam cezasının ev hapsine çevrilmesi.
- C) Büyük bir kimyacı olan Lavoisier, tutuklanarak cezaevine gönderilmesi.
- D) Newton'un elde ettiği ve ulaştığı bilgileri "İlkeler" adını verdiği kitapta toplaması.

6. **"Madde 19:** Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar."

Yukarıda verilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesine göre, aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Düşünce özgürlüğü herkes için geçerlidir.
- B) Farklı fikirler, bilimsel gelişmeleri engeller.
- C) Herkesin düşüncelerini yayma hakkı vardır.
- D) Hiç kimse düşüncelerinden dolayı rahatsız edilemez.

7. "Benden önceki düşünürlerin fizik alanında söylediklerinden farklı şeyler yazmıştım. Beni kışkırtanlar, devletimizin yöneticisine bu durumu bildirdiler. O, beni cezalandırmak yerine bana ödülleri verdi ve bu çalışmalarımı bana destek olacağını söyledi. Bu sayede çalışmalarımı daha rahat sürdürmeye başladım."

Bir bilim insanının yukarıdaki sözlerinden hareket ederek aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Özgür düşünce ortamı, bilimsel hayatın gelişmesine katkı sağlar.
- B) Önyargılar, bilimsel düşünceyi geliştirir.
- C) Skolastik düşünce, bilimsel gelişmeleri güçlendiren en önemli unsurdur.
- D) Bilimsel araştırmalarda para en önemli faktördür.

8. İlk çağlarda İyon Uygarlığı'nda özgür düşünce ortamı vardı. Bu durum pozitif bilimlerde önemli gelişmelerin yaşanmasını sağlamıştır. Birçok bilimin temeli de bu dönemde atılmıştır. Orta Çağ'ın Avrupa'sında bilim kiliseye boyun eğmek zorunda kaldı. Aynı yüzyılda bilimsel özgürlük Türk-İslam dünyasının elindeydi çünkü onlar düşüncelerini daha özgürce ifade edebiliyorlardı. Bu üstünlük Avrupa'da gerçekleşen Rönesans, Reform ve Aydınlanma Çağı ile daha sonra Avrupa'ya geçti. Skolastik düşünce yerini özgür düşünceye bıraktı. Akıl, deney ve gözlem ön plana çıktı. Günümüzde bir çok devlette yöneticiler, yargı ve kamuoyu bilimsel düşünceye saygı göstermekte ve gerekli çalışmaların yapılması için uygun ortamlar oluşturmaktadır.

Verilen metinden hareketle, aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) İlk çağlardaki uygarlıklar, gelişen fikirlerin ifade edilmesine izin vermemişlerdir.
- B) Avrupa ve İslam medeniyetlerinde bilimsel gelişmeler farklı süreçlerden geçmiştir.
- C) Özgür düşünce ortamının olması, bilimsel gelişmelerin yaşanabilmesi için ön koşuldur.
- D) Günümüzde bilimsel düşüncenin gelişebilmesi için bir takım önlemler alınmaktadır.

9. Avrupa'da Aydınlanma Çağı'nın önemli düşünürlerinden biri olan Montesquieu'ye göre:

"Düşünce özgürlüğü en önemli özgürlüktür. İnsanı araştırmaya ve düşünmeye yönlendiren özellikler ancak özgür bir ortamda işlerlik kazanır ve gelişir. Özgür olmayan bir ortam insanların korku ve kuşku içinde olmasına sebep olur." Montesquieu'nun bu düşüncelerinin günümüzde de geçerli olduğunu söyleyebiliriz.

Montesquieu'nun verilen düşüncesinden hareketle aşağıdakilerden hangisini ifade etmeye çalıştığı söylenemez?

- A) İnsanların bazı yeteneklerinin düşünce özgürlüğünün olduğu toplumlarda işlerlik kazanabileceğini
- B) Özgürlüklerin engellendiği bir toplumda güvensiz bir ortam oluşabileceğini
- C) Baskıcı bir yönetim anlayışının düşünce gelişimini yavaşlatabileceğini
- D) İnsanlar düşüncelerini ifade etmeseler de bu durumun bilimsel ilerlemeyi engellemeyeceği

10. Büyük Selçuklu Devleti hükümdarlarından Sultan Sencer, yıllarca başkent olarak kullandığı Merv şehrinin bir bilim ve kültür merkezi hâline gelmesi için gayret sarfetmiştir. Sultan Sencer'in kütüphanelerinde yaklaşık 12 bin kitap yer alıyordu.

Verilen bilgilerden hareketle:

- I. Büyük Selçuklu Devleti'nde kültürel alanda çalışmalar yapılmıştır.
- II. Sultan Sencer, özgür düşünceye önem vermiştir.
- III. Merv şehri, o dönemde dünyanın en önemli bilim ve kültür merkezidir.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
B	C	C	D	D	B	A	A	D	A

EBA sorularından derlenmiştir...

